

abbé apát, rendfőnök, némely szerzetes rend főnöke
abbreviatúra, abbreviáció rövidítés
abdikál leköszön (hivatalról); lemond (jogról, hatalomról), visszalép, visszavonul, letesz (vmiről), felad, felhagy (vmivel)
aberráció eltérés, elhajlás, beteges hajlam; (erkölcsi) el- v. megtevélyedés, fonákság, torzulás, visszásság
abiogenezis ősnemzés; *a szerves, élő anyag keletkezése világűri sugárzás hatására*
abiotikus élettelen; *olyan jelenség, mint a hőmérséklet, légnyomás*
ablaktálás orv szopós csecsemő elválasztása az anyától; anyatej apadása, megszüntetése
ablatt ném hangváltás
abláció földfelszín pusztulása, mállása elhordása (víz, szél következtében); orv eltávolítás
abnormális, abnormis beteges, fogyatékos, félresikerült, fonák, kótyagos, zavart, szabályellenes, szabálytalan, rendellenes, nem rendes, természetellenes, nem természetes, torz
abolicionizmus vminek az eltörlését szorgalmazó mozgalom; *pl. halálbüntetés, nemi kufárkodás, rabszolgaság*
abonát előfizet, járat, megrendel (újságot, folyóiratot), bérel (páholyt színházban)
abortát elvetél (magzatot szándékosan), elszül, *angyalt* csinál, halva szül (akaratlanul v. szándékosan)
abortusz vetelés (magzaté), szülvét(el) ML, méhfosztás, fajzatelűzés; magzatelhajtás, magzatölés, *angyal* csinálása, a várandóság, az áldott állapot megszakítása; **spontán** ~ a várandóság megszakadása
ab-ovo *lat* eleve, eredendően; elejétől, kezdettől, születésétől v. fogantatásától fogva; kezdetben, mindenekelőtt
abscessus *lat orv* kelés, kelevény, gyülevény, gyűlés, gennyhólyag, tályog
abszeissza *lat mat* vízszintes tengely (a síkbeli derékszögű tengelyrendszerben); *vmely pontnak a függőleges tengelytől mért távolsága*
abszintizmus tartózkodás vmitől, távolmaradás; *régen a nagybirtokosok azon szokása, hogy az év nagyrésztében távol maradtak*
abszint ürmöske, ürmös
abszolutizmus korlátlan uralom, önkényeskedés, önkényuralom, kényuralom, kényuraság, zsarnokság, jogtiprás
abszolúció bűnbocsánat, megbocsátás, feloldozás, mentesítés, felmentés
abszolút feltétlen (engedelmesség), kizárólagos, mástól nem függő, független, mindenkifeletti, örök (érték), teljesen önálló, általános, meggyőző, fölényes, döntő (szótöbbség, magasság), nem viszonylagos, (meg)változhatatlan, biztos, való, tiszta (igazság, szesz), teljes, tökéletes, korlátlan, teljhatalmú, önkényes (uralom, uralkodó, kényúr); ~ idő *tud* független idő; ~ tér *tud* független tér; ~e föltétlenül, minden bizonynyal, mindenesetre, okvetlenül, teljesen, tökéletesen; (*tagadás esetén*) éppen(séggel), teljesen lehetetlen, egyáltalán nem
abszolvál föloldoz, felment, elejti a vádat, mentesít; elvégez (tanulmányt), kijár (iskolát)
abszolvens vizsgát tett, végzett hallgató; felszívó, szívánk BII
abszorbeál felszív, elnyel, megköt (vmi anyagot)
abszorbens gázokat, gőzöket felszívó, megkötő anyag
abszorpció elnyelés (gázoké, gőzöké), gázok, gőzök megkötése folyadékban v. szilárd testben; *fényk* fényelnyelés
absztinencia önmérsék R, tartózkodás, tartózás ML
absztinens önmegtartóztató, önmérséklő, bornemisza; *élvezeti cikkek, főleg szeszes italok fogyasztásától tartózkodó*
absztrakció elvonatkoztatás, elvonás; elvont fogalom
absztrakt elvont (fogalom), gondolati, fogalmi, elméleti, nehezen érthető, ábrátlan (mű), semjelű ML
abszurd képtelen, elképesztő, értelmetlen, esztelen, eszement, elmefutó U, észfutó ML, lehetetlen, ostoba; ~ítás, **abszurdum** lehetetlenség, képtelenség, légből kapott dolog, értelmetlenség,

esztelenség, ostobaság
abúzus bántalmazás, túlkapás, visszaélés, jogtalanság, kihasználás; (gyógyszer-, szesz-) túlfogyasztás, túladagolás
accusativus *lat nyelvt* tárgyeset
a-conto *ol* előleg, előpénz, törlesztés, visszafizetés (a végleges elszámolás előtt)
aeroski hótánc, hómutatvány
action *ang fn* cselekvés, eljárás, (be)hatás, közbelépés, művelet, ténykedés, tett; ~ *thriller* *ang* rémmezi; → akció
aetivum *nyelvt* cselekvő mód (igéké); *gazd* hozam, hozadék
adaptáció alkalmazás vmire, igazítás vmihez, átdolgozás, átalakítás; hozzászoktatás (*helyes életmódhoz*)
adaptál illeszt, alkalmaz, hozzá igazít, módosít, átalakít, átdolgoz, átültet, újjáépít, újra berendez; ~ás átalakítás, átdolgozás (színpadra), szoktatás; ~ódás alkalmazkodás (szervezeté)
adapter átalakító (segéd)berendezés v. készülék
adatbázis adatállomány, -készlet, -telep **TÉ**
addenda pótlás, kiegészítés; függelék, melléklet, hozzáadás, toldalék
addiktológia függőséggyógyítás, függőség tudománya
additív összea(dó)dó, összetevő, összegező; adalék(anyag)
adekvát megfelelő, helyén való, kellő, odaillő, találó (kifejezés); egyenértékű, egybevágó
adeptus *lat* beavatott, tanítvány
ad-hoc *lat* alkalmi, alkalom szülte, egyszeri, esetleges, átmeneti, pillanatnyi
adiectivum *lat nyelvt* melléknév, mással érthető
ad-infinitum *lat* végtelenségig, vég nélkül
ad-interim *lat* átmenetileg, ideiglenesen, idénylegesen, közbe eső módon
adjunktus segéd, első tanársegéd, egyetemi, felsőfokú oktató, előadó; orvoskari tanszék helyettes vezetője, kórházi főorvos helyettese
adjusztál felszerel, megigazít, tetszetőssé tesz, átalakít, alakra szab; üt, ver, elpáhol
adjutáns hadsegéd, segédtsízt
ad-libitum *lat* kedv v. tetszés szerint
adminisztráció igazgatás, ügyintézés, ügykezelés, ügyvezetés, ügyvitel, irodai munka, iratmunka, iratelosztás, hivatalos út; közigazgatás, annak vmely szerve és működése; vállalat, intézmény ügyintézési osztálya; kormányzat (USA-ban)
adminisztrál igazgat, intéz (vmit), adatokat kezel; jól ~ja magát ügyesen az előtérbe nyomja saját magát
admirális tengernagy, hajóraj, hajóhad parancsnoka
adoptál örökbe fogad, elfogad, magáévá tesz
adresszál címez (levelet); megszólít, hív; megjegyzést intéz vkihez
adult *ang* felnőtt, nagykorú
ad-usum *lat* használatra, vkinek a használatára
advent karácsonyvárás **VL**; karácsonyt megelőző hetek
adverbium *lat nyelvt* határozószó
aerobie gyorsedzés **MA**, gyorsmozgás **MA**, sebesmozgás **MA**; *gyors és erőteljes testgyakorlatok zenére*
aerodinamikus áramvonalas; *az áramló levegőben ható erőkkel kapcsolatos*
aeronautika repüléstan, léghajózástan
aeroszol permet, (festék-, folyadék-, gyógyszer-, illat-, vegyszer-) -porlasztó, -permetező, -szóró felhő; gázos porlasztó; ~os **esomagolás** porlasztótartály
afázia *orv* beszéd- v. írászavar; *a beteg képtelen kifejezni gondolatait v. másokét megérteni*
affektál tettet magát, erőltetetten teszi magát, úgy tesz mintha, színlel, szenveleg, nyafog, tetszeleg, kényeskedik, negédeskedik, negédel **R**, negélyez **U**, illeng, kelleng
affektív érzelmi, kedélyi, lelki
affektus heves érzelmi fellobbanás, indulatkitörés

affér kellemetlen ügy, nézeteltérés, összetűzés; becsületbeli ügy; kaland, viszony
affidavit *lat ang fn* jótállás, szavatosság, kezeslevél (bevándorlónak); írásbeli nyilatkozat (közigazgatási hatóság előtt tett, esküvel megerősítve)
affinálás, affináció *műsz* csiszolás, tökéletesítés, tisztítás, finomítás
affinitás hasonlóság, megfelelés, rokonság; vegyrokonság, vonzás, vonzódás, vegyi egyesülésre való képesség
affixum *lat nyelvt* toldalék; *a szótóhoz elöl v. hátul kapcsolódó gyök, mely igekötő, rag, jel, képző szerepét tölti be*
affrikáta *nyelvt* dörzshang, zárréshang, összeolvadásos hang, pl. c, cs, dz, dzs; *olyan mássalhangzó, melyben egy zárhang és egy réshang olvad össze*
aforizma gondolat, (sűrített, tömör, velős) jótanács, eszmekincs PSz, (bölc, szellemes) mondás, bölcsesség, szállóige
a fortiori *lat* annál is inkább, a nagyobb nyilvánvalóság alapján
after-shave *ang* arcszesz (borotválkozás után) arcpacskoló TÉ, arcápolószer
agenda *lat ang* napirend, ami napirenden van, amiről szó van, amiről az emberek beszélnek, beszéd tárgya, ügyrend, munkarend; kijelölt, előjegyzett, tervezett feladatok, tennivalók, elintézni valók, előjegyzési napló
agent provocateur *fr* felbérelt bujtogató, beugrató, felbujtó, rendőrkiem, rendőrügynök
agentúra ügynökség, kirendeltség, fiók(intézmény), leányvállalat, szolgálat
agglomeráció, agglomerálás felhalmozás, összegyűjtés, felhalmozódás, zsúfoltság, összesűrűsödés, torlódás, tömörülés (népességé); település (nagyváros körzetében), alvóváros
agglutináció összecsapódás, kicsapódás; összesűrűsödés, egyesülés összetapadással
agglutináló ragozó (nyelv); → analitikus
aggregálódik összegyűl, felhalmozódik
aggregátum halmaz; *érintkező, de szerves kapcsolatban nem levő elemek halmaza*
agilis élelmes, életrevaló, eleven, mozgékony, fürge, gyors, serény, buzgó, tette kész, tevékeny, ügyes
agitáció rábeszélés; izgatás; *politikai meggyőzésre irányuló tevékenység*
agitál gyözköd, rábeszél, unszol, bujtogat, izgat, lázít, uszít; mozgat (vmi dolgot), mozgolódik, mozgalmat indít, buzgólkodik (vmiben), működik, tevékenykedik, dolgozik (vki ellen), terjeszt
agitátor felbujtó, bujtogató, izgató, lázító, bérenc; *sokszor olyan személy, akit a lázításra felbéreltek; mozgósító (semleges, nem rosszalló értelemben)*
agnoszkál felismer; halottat azonosít
agnoszticizmus nemtudomság
agonizál haldoklik, halódik, halálán van, a végét járja, az utolsókat rúgja; pusztulóban van, tönkre megy; aggályoskodik, aggódik, kínlódik
agorafóbia tériszony, szabadtér iszony, térrémület, félelem a nyílt tértől
agónia haláltusa, halálküzdelem, haldoklás, (vég)vonaglás
agráfia írásképeség elvesztése
agrár- földművelésügyi, földművelési, mezőgazdasági, gazda- (tüntetés), földész, földelvű; ~~~ium~~ mezőgazdaság; ~~~marketing-centrum~~ mezőgazdasági áruforgalmazási központ
agresszió erőszak, lerohanás, támadás, háború; *egy egyén vagy kis csoport részéről kedvtelésből, félelemből vagy önvédelemből; vmely ország területi épsége elleni fegyveres, belügyeibe való erőszakos beavatkozás*
agresszív erőszakos, támadó, rámenős, sértő, éles (hang), durva, ellenséges, kihívó, barátságtalan, hódító (*politika*), erőfitogtató, harcias, harapós, kötekedő, békétlen (természetű), maró (hatású)
agro- mezőgazdasági; ~~~geológia~~ mezőgazdasági talajtan; ~~~kémia~~ mezőgazdasági vegytan; ~~~me-teorológia~~ mezőgazdasági időjárásstan; ~~~nómia~~ mezőgazdaságtan, mezőgazdasági üzemtan; ~~~nómus~~ okleveles mezőgazdász, mezőgazdasági üzemi szakértő, üzemmérnök; ~~~ökológia~~ mezőgazdasági környezettan, természetkímélő mezőgazdaság; *a mezőgazdaságnak a környezetre, a természetre gyakorolt hatásával foglalkozó tudományág; ~technika* gazdaságos növénytermesztés tana; talajműveléstan

AIDS (= *acquired immune deficiency syndrome*) senykór, kéjkór; *a szervezet önvédelmének szerzett zavara*

air-conditioner *ang* hőszabályozó, léghűtő

akadémia művészeti, műszaki v. katonai főiskola; tudós, tudományos v. művészeti társaság; *vmely ország legnagyobb tekintélyű, irányító jellegű tudományos intézménye*

akadémikus *fn* a legfőbb tudós társaság kinevezett tagja; *mn* elméleti, elvont, nem gyakorlati (kérdés, vita)

akceleráció (fő)gyorsulás; *az új nemzedék viszonylag gyorsabb felserdülése*

akecentus hangsúly, hanglejtés, nyomaték, hangnyomat, nyominték *Ar*, kiejtés, sajátos hanghordozás, beszédmód, idegen v. idegenszerű (ki)ejtés, árnyalat, mellézköngé; ékezet, hangsúly jele

akceptál elfogad (föltételt, ajánlatot), rááll vmire, elvállal, jóváhagy, magáévá tesz, osztozik (a nézetben), elismer, befogad (vkit a társaságba)

akcidens véletlen(ség), véletlen eset, baleset; mellékes dolog, járulékos

akcidentális véletlen, esetleges, esetleg *Ar*, mellékes, járulékos

akció cselekmény, cselekvés, munkálkodás, működés, beavatkozás (katonai), rajtaütés (rendőri), ténykedés, tett, tevékenység; (alkalmi, időszakos, nyári, őszi, téli, alkalmi, stb.) árleszállítás, kiárusítás, jutányos, kedvezményes, leszállított, olcsó árak, végkiárusítás; intézkedés, kezdeményezés, mozgalom, megmozdulás, tüntetés; ~~~centrum~~ (helyi és tartós) légköri képződmény, *mely nagy területek időjárását befolyásolja*; vegyi hatás; ~~~film~~ izgalmas, eseménydús, erőszakkal telített mozgókép; → action

akklamáció hangos tetszésnyilvánítás, (köz)felkiáltás, éljenzés

aklimatizálódik hozzászokik, meghonosul, alkalmazkodik (új környezethez, éghajlathoz)

akkomodáció alkalmazkodó képesség; *orv* alkalmazkodás; *a szem alkalmazkodása közel- és távollátáshoz*

akkord *zene* hangzat, összhangzat, összecsengés; *legalább három különböző magasságú hang egyidejű hangzása*; *közg* teljesítménybér, darabbér

akkreditál elismer (államilag, intézményesen), elfogad, hitelesít, igazol; hitelt nyit vkinek; *accredit* *ang* felhatalmaz, megbíz; *külső* képviselőt megbízólevéllel ellát

akkulturált beleilleszkedett egy másik műveltségbe, összeolvadt vele

akkumulál halmoz, fölhalmoz, gyűjt, összehord

akkumulátor tápegység VJ, áramtartály MI, áramraktár VL, erőtelep BL, erőgyűjtő (készülék), erőhordozó, erőt átalakító tartály, áramtár MA, áramforrás (gépkocsiban) MA

akkurátus (körülményesen) gondos, rendes, pontos, aprólékos, szőrészálhasogató

akné *orv* bőrgyulladás, pattanás

akrobata kötél-táncos, légművész, eróművész

akrobatika mutatványok művészete; *különlegesen nagyfokú testi erőt és ügyességet igénylő tánc- és mozgás mutatványok*

akt *ném* meztelen ember (akit a művész ábrázol); meztelen emberi testet ábrázoló szobor, festmény, fénykép v. rajz

akta okmány, (ok)irat, ügyirat, följegyzés; ~táska irattáska, irattartó

aktivátor *fn* serkentő; *vmely vegyi folyamatot elősegítő v. elindító, általában kisebb mennyiségű anyag*

aktivista *fn* buzgó, serény, szorgalmas, tevékeny tag, szervező, résztvevő, élharcos (mozgalomban); *az aktivista fogalomnak sokszor kellemetlen mellézköngéje van*

aktivitás cselekvés, működés, tevékenység, ténykedés, mozgás, munkálkodás, serénység

aktivizál tetterre késztet, megmozgat, mozgósít, bekapcsol

aktív cselekvő, működő, tevékeny, dolgos, munkás, serény, eleven; tényleges szolgálatban álló, még nem nyugdíjas; ható, hatékony, hatásos; áram- v. feszültségforrást tartalmazó; *vegy* erősen kötő; nyereséges, hasznot feltüntető; ~ *nyelvtudás* élő, használati szintű nyelvtudás; ~ *zóna* működő rész; *atomerőmű* azon része, ahol az atommaghasadás történik

aktív *ker* cselekvő vagyon, készpénz, üzleti vagyon, követelések; *vállalati mérlegnek az a része,*

mely a meglevő anyagi értékek minden fajtáját tartalmazza

aktualitás időszerűség, esedékesség, alkalmosság; a nap eseménye

aktualizál előhoz, időszerűvé tesz, korszerűsít, újra napirendre tűz, naprakészen tart, (adott időpont szerint) értékkel, működtet, vonatkoztat; ~**odik** időszerűvé válik, napirendre kerül, megvalósul

aktuális időszerű, korszerű, mai, napirenden lévő, napi jelentőségű, mostani, jelen, jelenlegi, ez idő szerinti, amiről most van szó, fennálló, meglevő, tényleges (állapot), érdekes, jelentős, divatos, ami az érdeklődés középpontjában van, szükséges, esedékes, megoldásra váró, pillanatnyi, alkalmi, mulékony értékű

aktus cselekedet, cselekmény, cselekvés, ténykedés, tény, tett, eljárás, végrehajtás, művelet, esemény, szertartás, ünnepség, fölvonás (színdarabban); közösülés, szeretkezés

akupunktúra tűkezelés VL, tűszúrásos kezelés, gyógy mód; *kínai eredetű gyógykezelés a test meghatározott pontjain alkalmazott tűszúrások révén*

akusztika hangtan; hangáramlás, hanghullámzás, hangjárat, hangmozgás, hangvezetés, hangzat, hangzás, kicsengés; hallhatóság; hanghatás, hangviszony, *vmely helyiség hangtani, hangzási viszonyai*

akut éles, hegyes, heves, heveny, hirtelen fellépő (betegség), veszedelmes, végzetes, válságos, égető, fenyegető, súlyos, sürgős, időszerű (gond, kérdés)

akvarell vízfestés; vízfestmény, vízfestéssel készített festmény; vízfesték

akvárium szobai víztartó, haltartó KD, halkalitka, üvegkalit MA; vízkalit SzF, szobai halpalota, tengeri halpalota, vízpalota KD, víztelep

akvirát üzletet, ügyfeleket, előfizetéseket, rendeléseket szerez

akvizíció szerzés, szerzemény; megbízások, rendelések, előfizetések gyűjtése

alabárd *ném* szekercefejű bárd, dárda, dárdás bárd, kopjabárd, kopjas bárd, kopja; *hosszú nyelvű, régi vágó-szűrő fegyver*

alabástrom puha márvány; *a márványhoz hasonló, de sokkal puhább, jól hasadó, áttetsző ásvány*

alamizsna (könyör)adomány, kolduskenyér; éhbér

alarm riadó; ~**roz** riadóztat, riaszt, felver, serkent; nyugtalanít

albatrosz viharadár

albinizmus festékanyaghiány (bőrben, szőrzetben, szemben)

albinó fehér szőrzetű, vöröses szemű ember v. állat; vöröses szemű, fehér tollú madár; *festék hiánya miatt*

album emlékkönyv, bemutató könyv; tárló (kép, bélyeg), fényképkönyv, gyűjtemény

alfa vmnek a kezdete, alapja, alapfeltétele; *a görög ábécé első betűje*; ~**betikus** betűrendes, ábécésoros, ábécérendet követő; → omega

alga moszat, pörs, tengeri hínár

algebra számelmélet, betűszámtan, betűszámvetés

algológia moszatok kutatása

alias másánt R; *másik, igazi, eredeti v. korábbi nevén*

alibi másutt lét, máshollét (igazolt, mások által tanúsított); mentség, igazolás, kibúvó, ürügy

α-limine *lat* már eleve, kezdettől fogva, eredően

alkímia varázsvegyten, bűv-vegyten, aranyképlet U, középkori titkos vegyten, *melynek gyakorlói (anyagi és szellemi) 'arany' és egy minden betegséget gyógyító gyógyszer előállításán fáradoztak*

alkohol szesz, borszesz, szesz ital, bódító ital, itóka; ~**ista** részeges, iszákos, szesz, szeszfi, ivós, borissza, borbogár, szivacs; *szeszfüggőségben szenvedő személy*; ~**izmus** részegeskedés, részegség, iszákosság, szeszfüggőség,

alkóv *ném sp* falmélyedés, kuckó, szuszko, fülke; *szobának fülkeszerűen elkülöníthető ablaktalan része*

allegória képrege CzF, jelmese, jelképes, átértendő PSz, átvitt értelmű v. utalásos ábrázolás; *vmi gondolatnak, eseménynek jelképes, összetett, átlényegített kifejezése, többnyire meg személyesítése nagyvonalú költői v. festői képekben*

allegorikus jelképes, példázatos, átvitt értelmű, képutaló PSz, képletes, burkolt, bújtatott, hátsó

értelmű

allegro gyors ütemű zenemű; vidáman, gyorsan, élénken (adandó elő)

alleluja ujjongó egyházi ének, az Úr dicsérete, kitörő öröm, örömujjongás

allergia túlérzékenység; *a szervezetnek átlagnál erőteljesebb válasza bizonyos anyagokra*

allergizál túlérzékenységet vált ki, túlérzékenyít VL

alliance fr egyesület, egyesülés, szövetség, szövetkezés

alliteráció betűrim; *két v. több egymás után következő szó kezdő hangjának egyezése*

allo- előtag ellentét, idegen v. más

allokáció felosztás, szétosztás, juttatás; *feladatok megfelelő helyre való szétosztása, rendelése*

allokáció ünnepi beszéd, szónoklat

alluviális áradmányos, artéri, öntés-, hordalékos (kőzet, talaj)

allűr fr erőltetett, keresett viselkedés, modor, társas érintkezésben felvett szokás

alma mater lat iskola, tanház, egyetem, nevelőintézet, szellemi otthon MA

almanach évkönyv; naptár; *irodalmi és ismeretterjesztő írásokat tartalmazó könyv*; → kalendárium

almárium fiókos bútor; alacsony, üveges, zárható állvány

alpinista hegymászó, hegyen barangoló, magashegyi kiránduló v. természetjáró

alterál átalakít, megváltoztat, módosít; *régi felizgat, feszélyez, bánt, ingerel, zavar*

alteregő képmás, hasonmás, hű mása vminek; a másik én

alternatív kétféle (kérdés, indítvány); *két lehetőséget, két megoldást felvető, mutató; kettős, vagylagos, választható; szokatlan; megszokottól, szabványostól eltérő, nem szabványos v. nem elfogadott, rendhagyó, önépítő, öntörvényű; ~a fn választék; egy lehetőség kettő között; két választási v. választható lehetőség; az egyik a kettő közül; Van ~a "Van választásunk!" "Van mi között választanunk!" van kivezető út, megoldás*

altruista önzetlen, magátlan TG, áldozatkész, *mások javán fáradozó, emberszerető személy*

altruizmus emberszeretet, felebaráti szeretet, önzetlenség, áldozatkészség

alulinformált nem eléggé tájékozott, tájékoztatlan, *ismeretei hiányosak vmilyen tárgykörben*

alulreprezentált hiányosan, nem kellőképpen v. nem eléggé képviselt (csoport, réteg)

aluminium magyar ezüst

alveoláris fn nyelvt inyhang; *mn orv fogmederrel v. a tüdő hólyagocskáival kapcsolatos*

amalgám foncsor; *higany ötvözete más fémekkel*

amarillis délszaklilium, télililium féle

amatőr fn műkedvelő, nem hivatásos, önszántas, koca (vadász), hozzá nem értő; *vmivel jól v. rosszul, de kedvtelésből foglalkozó személy*

amazon hősnő, női harcos, férfias nő

ambivalens kettős érzelmű, ellentmondásos, ellentétes irányú, kétértelmű

ambíció becsvágy, buzgóság, buzgalom, igyekvés, iparkodás, lelkesedés, dicskeresés, dicsőség-szomj, nagyratörés, nagyravágyás, törekvés, törtetés, vágy, tettvágy

ambulancia járóbetegrendelés, járóbetegrendelő

ambuláns járó beteg, kezelésre bejáró beteg

amelioráció javítás, talajjavítás, jobbítás, megújítás

amerikanizmus amerikai (jellegű) kifejezés, szóhasználat, amerikaiság

amfi- előtag két-, kettős

amfiteátrum nagy előadóterem, körszín

amfibia kételtű jármű (vízi repülőgép v. kocs)

amfibiák kételtűek

amfora ókori görög v. római kétfülű korsó

amnesztia közkegyelem, megkegyelmezés, közbocsánat, megbocsátás

amnézia emlékvésztes, emlékkiesés; *emlékezőképesség meggyengülése v. elvesztése*

amorális erkölcs híjas, erkölcs nélküli, erkölcsileg semleges, erkölcstelen

amorf alakatlan, idomtalan, ormóttan, szabálytalan

amorózó ol hősszerelmes; fiatal szerelmezt játszó férfiszínész

amortizáció (tőke)törlesztés; értékcsökkenés, leírás; *állóeszközök, gépek, épületek fokozatos el-*

használódása, kopása

amortizál kölcsönt törleszt, csökkent

amplitúdó eltérés, ingadozás, mozgásterjedelem; *az ismétlődő rezgőmozgásnak a nyugalmi helyzettől mért legnagyobb eltérése; csill* fényingadozás, *a legnagyobb és a legkisebb fényesség közötti különbség*

ampulla üvegcese

amputáció tagvét; tagcsonkolás

amputál csonkol, levág, eltávolít (vmely végtagot)

amulett bűvös, szerencsét hozó tárgy, mentőszer CzF; személyes, személyt védő bűvtárgy, *melyről babonás viselője úgy hiszi, hogy minden bajtól, ártó szándéktól megóvja*

anachoreta gör remete

anagramma betűkevercs, betűnév, (egyfajta) fedőnév; *vmely szó betűinek felcserélésével alkotott új szó*

anakronisztikus elavult, divatjamúlt, idejétmúlt, időszerűtlen, korszerűtlen, kortévesztő, ósdi, régi-módi, elmaradott, túlhaladott

anakronizmus kortévesztés, korvétés, korszerűtlenség, maradiság

analekta szöveggyűjtemény, szemelvények gyűjteménye

analfabéta írástudatlan, iskolázatlan, tanulatlan, tudatlan, tájékozatlan, műveletlen, hatökör, jár-atlan, hozzá nem értő

analitikus nyelv kielemező nyelv; nem ragozó nyelv, mely *segédzavakkal és szórenddel fejezi ki a szókapcsolatokat*; → agglutináló

analizál elemez, részeire bont, boncolgat, taglal, tanulmányoz, vizsgál, megvizsgál

analízis elemzés, bontvány, elemekre, részekre bontás *mint a tudományos kutatás módszere; a menynyiségtan egyik ága*

analóg megegyező, megfelelő, hasonló, lényegi hasonlóságon alapuló, rokonító; ~~ia~~ hasonlék CzF, (lényegi v. belső) hasonlatosság, hasonlóságon alapuló (meg)egyezés; *nyelvt* hasonlóság, részleges egyezés

anamnézis orv kórelőzmény; kóradatok; ezek felvétele; *adatok a betegség előzményeiről, az egyén egyéb betegségeiről*

ananász gyümölcskirály

anarchia dúveszte N, államhatalom hiánya, törvénynélküliség, uratlanság, uralomnélküliség, hatalomnélküliség, vezértelenség, fejetlenség, fejvesztettség, rendbomlás, bomlás, rendetlenség, felfordultság, felfordulás, féktelenség, zabolátlanság, zűrzavar

anatéma egyházi átok, kiátkozás, kiközösítés az egyházból

anatómia boncolás(tan), bonctan, bonctudomány; *az élőlények testalkatával, felépítésével foglalkozó tudomány*

andrológus férfigyógyász

anekdota apró, érdekes, tréfás történet, eset, esetke, mendemonda, mesény

aneszteziológia érzéstelenítéstan, altatástan

anesztézia érzéstelenítés (helyi v. vezetékes), altatás, műalvás (fájdalom kiküszöbölésére)

anémia vérszegénység, sápkórosság

angióma érdaganat, érbog TÉ, érdudor

anglicizmus angolosság, angolos szóhasználat, kifejezés v. fordulat

anglo-amerikai amerikai angol

anglofil angolbarát, angolrajongó

anglofóbia angolgyűlölet, angolundor

anglománia angolhóbort, angolőrület, angol rajongás

angolna kígyóhal

angyal < *angelus lat* küldött, Isten követe, védszelleme

angyal jó lélek, jótét lélek, tündér, nemtő, mentő; „sárga angyal”; *a gépkocsiegylet mentője*

animáció életre keltés; rajz-, báb-, v. árnyozó

animál buzdít, lelkesít, bátorít, biztat, élénkít, életet önt (vkibe), felvillanyoz, felpezsdít, lelkesedést

önt (vkibe), fűt, hevít, (fel)tüzel, tűzbe hoz, serkent, sarkall, ösztönöz, ösztökél, sarkantyúz, mozgósít, megmozgat

animozitás ingerültség, indulatosság, rosszindulat, gyűlölség, ellenséges indulat, elfogultság

ankét értekezlet, (szak)tanácskozás, vitaest, vitaülés, körkérdés

annektál elfoglal, országához csatol (területet), bekebelez

anno évben, évében

annotáció széljegyzet, feljegyzés, magyarázó jegyzet, néhány soros ismertetés, tartalmi kivonat

annuitás törlesztési részlet (hosszú lejáratú kölcsöné); *járadékszámításban a rendszeresen befizetendő tőkerészlet*

annullál megsemmisít, hatályon kívül helyez, érvénytelenít; töröl, leír

anomália szabályellenesség, szabálytalanság, törvénytelenesség, ferdeség, rendellenesség, rendetlenség, rendhagyás, visszásság, visszaélés, hiba, eltérés

anonim névtelen, megnevezetlen, ismeretlen, gazdátlan, uratlan, ismeretlen szerzőjű

anorák esőkabát, esőköpeny, viharkabát, csuklyás melegítő

anorexia kényszeres soványság (belső, lelki okokból), étékundor BP; kóros, lelki zavaros fogyás, lesoványodás; táplálkozási zavar, *belső kényszerből történő önkiéheztetés és nagymértékű súlyvesztés*; → bulimia

anorganikus szervetlen, nem szerves; nem beleillő, idegen

anómia törvénytelenesség, egyéni v. társadalmi rendellenesség; *szokásszabályok általános, tömeges áthágása, megsértése*

antagonisztikus ellenséges, ellenségeskedő, barátságtalan, rosszakaró, gyűlölködő, kibékíthetetlen, kizáró, összeférhetetlen, összeegyeztethetetlen, szembenálló, ellentétes

antagonizmus (kibékíthetetlen) ellentét, ellentéteség, nézeteltérés, nézetkülönbség, ellenkezés, ellenkező gondolkodás, ellenséges viszony, ellenségeskedés, összeütközés, harc

antant egyetértés, megegyezés, szíves viszony, (államok) szövetsége; ~**hatalmak** szövetséges hatalmak

Antarktisz Déli-sark, déli sarkvidék

antedatál visszakeltez; *iratot a ténylegesnél korábbról keltez*

antenna hullámhíd(fő) MI, hullámadó, hullámvevő; vételérzékelő, adó-vevő csáp TÉ, csápka ML, légvezeték; rovarok érzőcsápja; vitorlarúd

anti- ellen, ellenes, ellenzője vminek, ellentétes, vmit gátló, vmit tagadó, vmitől eltérő, -gátló, -fékes, -bánti

antialkoholista szeszemissza, szeszdú, vízivó

antibiotikum paránylényirtó, kórokozóirtó MA; *kórokozó lényeket irtó v. szaporodásukat gátló anyag*; → baktérium, mikroorganizmus, vírus

anticiklon idő derűs idő nagy légnyomással; *magas nyomású légköri képződmény*

anticipáció sejtetés, későbbiekre való utalás, előlegezés, előzetes bejelentés, előrejelzés, megsejtés

antidemokratikus egyenlőség ellenes, egyenlőséget, közösséget sértő

antidiszkrimináció kisebbségi jogvédelem, cigányjogvédelem; *a hátrányos megkülönböztetés elleni intézkedések összessége, ami ki kellene terjedjen minden csoport jogvédelmére*

antifóna kétszólamú ének; *a kettéosztott kar v. a pap és a kar váltakozó éneke*

antik ókori (görög, római), ódon, régi (irányzatú, ízlésű, műfajú)

antiklinális boltozat; *a megmozdult földkéreg rész feldomborodó része*

antikvár *mn* régi, használt (könyv); ~**um** *fn* régiségkereskedés, böngészde, használt könyvek boltja; használt és régi könyvek, térképek, metszetek felvásárlásával és eladásával foglalkozó üzlet; ~**ius** *fn* régiségboltos, régiségkereskedő, ódondász U, ókönyves; *régii könyvekkel kereskedő ember*

antikvitas ókor, ebből származó műalkotás, régiség

antinómia ellentételesség; *ellentmondás két okszerűen egyaránt bizonyítható, de egymást kizáró tétel között*

antipatikus ellenszenves, visszatetsző, visszataszító, kiállhatatlan, szenvedhetetlen, elidegenítő, tűrhetetlen, kellemetlen

antipátia ellenszenv, ellenézés, visszatetszés, idegenkedés
antirészecske ellenrészecske MA
antiszociális közösségellenes, társadalomellenes, társiatlan ML, összeférhetetlen
antisztatizál (megjegyzés: árukon olvasható) nem szikrázik, nem töltődik, nem serceg PSz; *műanyagok felületének vezetőképességét növeli, és így villamos-feltöltődését csökkenti v. megszünteti*
antológia versgyűjtemény, szemelvények gyűjteménye
antoníma *nyelvt* ellentét, ellentétes értelmű szó
antropikus homológiai elv *tud* az emberarcú világmindenség elve VL
antropocentrikus emberközpontú, emberérdek központú EI; *az embert a világmindenség központjának tekintő*
antropológia embertan
antropomorf emberhez hasonló, ember alakú, emberszabású, emberi alakban ábrázoló, emberszerű
anzágo lódít, füllent; nagyzol, kérkedik, henceg
anziksz(kártya) képes levelezőlap, képeslap, látlap, (lát)kép
aorta főütőér, főverőér
apartman nagy lakás, lakosztály (fényűzően berendezve); kis lakás; fürdő- v. üdülőhelyen kibérelhető fürdőszobás, konyhás, berendezett szállás
apatikus egykedvű, fásult, közönyös, közömbös, érzéketlen, szenvtelen, kedvtelen, levert, életunt
apátia egykedvűség, kedvtelenség, kedélytelenség, eltompulás, (el)tompultság, érzéketlenség, fásultság, közömbösség, közöny, érdeklény, levertség, nemtörődömség, részvétlenség, tespedés
apelál föllebbez, feljebb viszi ügyét, (fel)folyamodik, vkihez fordul (kéréssel, panasszal), hivatkozik rá, hozzáfordul, szavát intézi vkihez, segítséget hív, tanúként hív; ~ás, **apeláció** fellebbezés, hivatkozás vmire, fölszóalás
apeláta ellenvetés, kifogás, fellebbezés
aperiodikus váltakozó, ill. nem szabályos időközökben visszatérő
aperitif előital, étvágygerjesztő (ital)
apodiktikus okszerűsége alapult, kétségbevonhatatlan, ellentmondást nem tűrő
Apokalipszis világvéglátomás; *isteni megnyilatkoztatásnak tartott látomás a világ pusztulásáról és végéről*; Jelenések könyve; Újszövetség része
apokaliptikus végítéletzerű, látomásszerű; *világ végét, borzalmas végveszélyt megidéző*
apokrif ismeretlen szerzőjű, nem hiteles, el nem ismert, becsúztatott, kétséges v. ismeretlen eredetű, ál, hamis, koholt (írások), nem ismert, névtelen, álcímű U; rejtett, titkos, kétes hírű (irat)
apológia védelem, védőbeszéd, védbeszéd, védőirat, védirat; vmilyen tan dicsőítése
apostol Jézus követője, hitkövet CzF, hittérítő, igehirdető, tanhirdető
aposztata hithagyó, hitehagyott, esküszegő, hűtlen
aposztrofál (meg)szólít, (hozzá) fordul, vmit megnevez, vmire utal
apoztróf hiányjel
apoteózis megdicsőülés, istenülés, istenítés, dicsőítés
apparátus túlbuzgó, szigorú, merev hivatalnok, *aki alkalmazó szerve akaratát mindenáron teljesíti*
apparátus készülék, szerkezet, felszerelés, segédeszközök, hozzávalók, berendezés; szerv, szervezet; hivatalos gépezet, hivatalnoki kar, személyzet, segédszemélyzet
appendix függelék, toldalék; *orv* féregnyúlvány, *ami csak a vakbél (< coecum lat) nyúlványa*
appercepció érzékelt benyomások tudatosulása, tudatosítása
applikáció, applikálás ráillesztés, hozzáigazítás, felrakás, rátét, rátétes díszítés, rakott varrás (kézimunka), alkalmazás
apprehendál neheztel, zokon vesz, megorrol, megsértődik, felhúzza az orrát, haragszik, duzzog, dühös vkre
apprehenzió neheztelés, sértődés
approbáció helyeslés, jóváhagyás, megerősítés, engedélyezés, engedély

approximativ hozzávetőleges, (meg)közelítő
a priori lat a tapasztalatot, a tényeket megelőző, mellőző, attól független (ismeret, megállapítás, tétel); előzetes, eleve, előlegi
apropó alkalom, alkalmas helyzet; kapóra, éppen jókor; Erről jut eszembe!
Aquarius Vízöntő (állatöv 11. jegye); → február
arachnofóbia pókiszony, pókundor
arborétum élőfagyűjtemény, fűvészkert, növénykert; *ritka és meleg égövi növények tenyésztésére és bemutatására*
archaikus ősrégi, ősi, ókori, kezdeti, korai; régies, elavult
archeológia régészet, régiségtan, régiség bűvárlás
archi- előtagős-, ősi, kiemelkedő nagyságú, méltóságú, fő-
architektúra építészet, építőművészet; vmely épület művészi jellege
archívum irattár, levéltár; oklevelek, okmányok tára, gyűjteménye
areus ív, boltív, bolthajtás; *időj* ív alakú zivatarfelhő
aréna küzdőtér, porond, színpad, nyári színház, közélet, nyilvánosság, az élet színpada
argó tolvajnyelv, titkos nyelv, osztálynyelv, csibésznyelv; → jassznyelv, zsargon
argumentáció érvelés, okoskodás, érvek felsorakoztatása, bizonyítás, megokolás
argumentum érv, bizonyíték, okadat
Aries Kos (állatöv 1. jegye); → április
arisztokrata nemes, főnemes, főúr, előkelő ember
arisztokrácia nemesség, nemesi, felső társadalmi osztály, úri osztály; *születési előjogokkal, földbirtokkal és más vagyonnal rendelkező társadalmi réteg*
aritmetika mennyiségtan, számtan, számtani műveletek tana (valós számokkal)
arkangyal főangyal; *angyalok rangsorában a négy legfőbb angyal egyike*
arktikus északi-sarki, sarkvidéki
Arktisz Északi-sark, északi sarkvidék
armatura szerelék, tartószerkezet, belső vasváz (szoborban), fegyverzet
aroma zamat, íz, mellékíz, illat
arrivals ang érkezés, érkezési bejárat v. kijárat (felirat a repülőtéren)
arrogancia önhittség, főnhéjazás, hivalkodás, kihívó magatartás, követelődzés, elbizakodás, pimaszság, pöffeszkedés, pökhendiség, tolakodás
arrogáns dölyfös, elbizakodott, felfuvalkodott, fennhéjazó, gögös, hányaveti, hetvenkedő, hetyke, hivalkodó, kérkedő, kihívó, követelődző, magahitt, önhitt, rátarti, pöffeszkedő, pökhendi, pimasz, szemtelen
ars poetica lat költészettan; költői hitvallás (vmely költői irány v. magatartás elveinek összegzése)
arterioszklerózis érlemeszesedés, mészvér
artéria ütőér, verőér
artikulált tagolt, formált (hang), érthető (beszéd)
artikulus jog törvénycikk; *nyelvt* névelő, előszócska
artista mutatványos, bűvész; *a közönséget ügyességi mutatványokkal szórakoztató személy; állatidomár*
artisztikus művészi, kidolgozott, mives, tetszetős
arszenál fegyvertár, hadszertár, bőséges készlet
aspektus kilátás, nézőpont, nézet, szemlélet, tekintet; jelleg, megjelenés, arculat, oldal; bolygók fényszöge
aspirál vágyódik, törekszik, pályázik, vmire igényt tart; hehezetesen ejt ki (hangot); mellényel, belelegez (pl. vmi káros anyagot); idegen anyagot szív fel a légutakba
aspiráns pályázó, jelölt, tudományos gyakornok
aszcendens felmenő ági (rokon); felemelkedő, felmenő, felszálló; *a jelenből a múlt felé haladó*
aszfalt kötőanyag, építőanyag; útburkolat; nagyvárosi környezet, utca; *ásványolaj mellékterméke*
aszimmetria egyenlőtlenesség, aránytalanság, egyenetlenség
aszimmetrikus részaránytalan, egyenlőtlen, egyoldalú, szabálytalan

aszkeéta önmegtartóztató, önmegtágadó, önfosztó PSz, önsanyargató, remete; *az élet örömeiről lemondó ember*

aszociális emberkerülő, társaságkerülő, zárkózott, társadalomellenes, közösségellenes

aszpik színcocsonya, húsnélküli kocsonya(lé), égle N, rözge ML

aszténia veleszületett gyengeség, erőtlenség, kimerültség, bágyadtság, ernyedtség, elesettség, petyhüdtség

aszténias, asztenikus gyenge, erőtlen, vézna; *lapos, hosszú mellkasú ember, aki bizonyos betegségekre hajlamos*

asztma nehézlégzés, légszomj

asztrális csillagokra vonatkozó, csillagokkal kapcsolatos

asztrálmítoszi csillagokkal kapcsolatos hiedelmekhez, hitregékhez, csillagregékhez tartozó

asztrológus csillagjós, csillagfejtő, csillagolvasó MA

asztronauta űrhajós, űrutazó

asztronómia csillagászat, csillagtan

asztronómus csillagász, csillagvizsgáló személy

asszimilál hasonít, áthasonít, magához hasonlóvá tesz, magáévá tesz, befogad, elsajátít, magába olvaszt; *~ódik* (át)hasonul, beépül, feldolgozódik (étel), hasonlóvá válik, hasonul; beolvad (más népbe, országba), hozzásimul, illeszkedik; *növ* naperőt megköti, beépíti

asszisztál segédkezik, részt vesz, jelen van, úgy tesz, mintha segítene, díszletkedik BL

asszisztens tanársegéd; orvossegéd, írnok, segéd, kisegítő, szaksegéd PSz

asszociáció eszmefűzés, gondolatársítás, gondolatársulás, képzettársítás, képzettársulás

asszociálódik vmihez (gondolatban, képzeletben) társul, kapcsolódik

atavisztikus öröklött, ősökre visszaütő; elavult, a múlt homályába vesző

ateista istentagadó, Istent nem ismerő

atelier műterem, dolgozószoba

atipikus eltérő, nem jellemző, nem jellegzetes

atlasz térképkönyv; oszlopot helyettesítő, kőből faragott férfialak

atléta bajvivó, óriás, erőművész; magas, vállas, izmos férfi; *tornász*; izoming

atlétika sportok királynője; különféle sportágak (futás, ugrás, dobás) összefoglaló neve

atmoszféra légköri nyomás, légnyomás; légkör, (köz)hangulat, közérzés

atoll *dravida* gyűrű alakú virágállatátony

atom elemi (anyag)egység; *a vegyi elemeknek vegyileg tovább nem bontható legkisebb része, melynek vegytani sajátosságai megszabják az elem vegytani sajátosságait* VL; *~izál* apró egységekre, részekre, ízekre bont, szaggat, szed (szervezetet, társadalmat); *~reaktor* atomerőmű; *atom*máglya; az erőmű központi része, szabályozott láncfolyamatokra alkalmas berendezés; → molekula

atonalitás zene hangnemenküliség; *a zene hagyományos hangnemi szervezettségének felbomlása, visszautasítása*

atrocitás bántalmazás, bántalom, bántás, erőszakoskodás, kegyetlenkedés, támadás, szörnyett *pl. késsel leszúrta*

atrófia sorvadás, zsugorodás, fogyás, aszalódás, csenevészsedés, satnyulás

attak bevetés, roham, lerohanás, rajtaütés, támadás

attasé követségi tisztviselő, kültitkár, ügyintéző, titkár (kereskedelmi, katonai, sajtó, művelődési), megbízott-

attentát, attentátum merénylet, merény U, támadás, gyilkossági kísérlet (*politikai*)

attika pártafal; *épületen a főpárkány feletti mellvédszerű felfalazás*

attitűd magatartás, állásfoglalás, beállítottság, beállítódás, hozzáállás, viszonyulás

attrakció vonz(ó)erő, vonzás, varázs; hatásos műsorszám, mutatvány, látványosság, látnivaló, nevezetesség, érdekesség

attraktív vonzó, megnyerő, megragadó, kellemes, bájos, csábító, jóvágású, rokonszenves

attribútum tulajdonság, ismertető jegy v. jel; *vminek lényegi, szükségszerű, elválaszthatatlan tartozéka; nyelvi jelző*

audiencia fogadás, kihallgatás; *pl. magas rangú személyiségnél*
audio-kazetta hangszalag, hangszalagtok
audio-video hang- és kép (berendezés, szalag)
auditál átvilágít, felülvizsgál, könyvelést ellenőriz, rovancsot átnéz, vállalkozó évi pénzügyi beszámolóját vizsgálja
auditív hallási, halláson alapuló, vele kapcsolatos
auditorium előadóterem, tanterem, fogadóterem, hallgatóság, közönség
augmentatív nagyító (jelentésű), erősítő, fokozó
augusztus új kenyér hava, Kisasszony hava, nyárutó, Oroszlán hava (*július 21 - augusztus 21*)
aukeció árverés, árverezés; vásár, kiárúsítás, kótyavetye
aula díszcsarnok, dísz-, fogadó-, váróterem, zsbongó; főpapi, császári v. fejedelmi udvar; *oszlópokkal körülvett udvar, az ókori görög lakóház belső udvara*
au-pair fr ang cseléd, gyerekgondozó; *külföldön nyelvtanulás végett háztartási, gyermekgondozó munkát vállaló fiatal*
aura érzelmi test; *az élő szervezeteket, főleg az embert körülvevő kisugárzás; orv* roham előérzete, előjele
autarkia (nemzeti, tájegységi) önellátás, gazdasági önállóság, *más országoktól való (nemzet)gazdasági függetlenség*
autentikus valódi, hamisítatlan, hiteles, hitelt érdemlő, mérvadó, eredeti forráson alapuló
auto- ön-, önmagától, saját képességéből
autobiográfia önéletrajz, napló, visszaemlékezés, emlékirat
autochton őshonos, tősgyökeres, törzsökös, helyben keletkezett, helyi, helybeli, keletkezési helyén maradt, eredeti, bennszülött, ősi
autodetermináció önrendelkezés (joga)
autodidakta önképzett, magától tanult
autogejzer, autogejzir (önműködő) melegvízszolgáltató készülék, vízmelegítő
autogram sajátkezű aláírás, kézírás, kézjegy, névírás
autográf eredeti, saját kezű írás; eredeti kézirat
autokláv túlnyomásos készülék fertőtlenítésre, csírátlánításra v. vegyi folyamatok végzésére
autokrata kényúr, korlátlan hatalmú uralkodó v. vezető, zsarnok, kiskirály
autokratikus egyeduralmi, kényúri, zsarnoki
autokrácia önkényuralom, parancsuralom, tekintélyuralom, zsarnoki egyeduralom
automata önműködő berendezés, gép; gépiesen, lélek nélkül dolgozó ember
automatikusan, automatice önműködően, (ön)magától, gondolkodás nélkül
automatizmus önműködés, önműködő berendezés; beidegzettség; *a szervezet beidegzett mozgásai, működései, melyek nem kívánnak tudatos irányítást*
autonóm önálló, önjogú, önkormányzatú, önhatóságú, önrendelkezési jogot élvező (országgrész, város)
autonómia függetlenség (politikai, közügyi, művelődési), önállóság (személyes, önkormányzati, területi)
autopszia tetem boncolása, vizsgálata, tetemvizsga ML, halottszemle; műtárgy valódiságának, keltének vizsgálata, megállapítása; önmegfigyelés-
autoritárius önkényeskedő, zsarnokoskodó
autoritás, auktoritás tekintély, befolyás; tekintélyes, befolyásos személy, szaktekintély
autorizál felhatalmazást, engedélyt ad (vmire), feljogosít, megenged
autoszuggesztió önbüvölés, öngézés, önsugallás
autotómia öncsonkítás; *egyes állatfajok (gyíkok, rákok) önműködő védekezése, úgy hogy bizonyos testrészeket leválasztanak magukról*
autó kocsí, gépkocsí; ~**busz** társas (gép)kocsí KD; ~**klub** kocsiegyület MA, gépkocsisok, gépkocsitulajdonosok, vezetők egyesülete, köre, egylete; ~**verseny pilóta** versenykocsí vezető
autszájder, outsider ang kívülálló, beavatatlan, nem bennfentes, nem szakmabeli személy; nem hivatalos tőzsdei alkusz; kotnyeles ember

avantgárd, *avant-garde* fr előharcos, elővéd, előre v. élre törő, élenjáró PM, törtető, előörs, előhad, előcsapat, élcsapat, első csatasor; előre küldött őrhajó; forradalmi, úttörő, újító művészek; *tudatosan úttörő művészi mozgalmak gyűjtőneve, főleg a 20. század elején*

avanzsál előlép, magasabb rangot, szintet ér el, előbbre jut

averzió idegenkedés, irtózás, ellenszenv, undor vmitől

axiális tengelyirányú, tengelyhez tartozó

axiológia értékvizsgálat; *értékeknek önmagukban való minden egyébtől független vizsgálata*

axióma alaptétel, alapfeltevés, sarkigazság, észcsin Bll, *magától érthető igazság; külön bizonyítás nélkül elfogadott alapelv*

axis tengely, tengelyvonal

azúr mn égszínkék, égszínű, égkék; fn kék festék

azsúr áttört varrás (kézimunka fajta); áttört rész (szoborművön, más alkotáson)